
Vzdálená řeka

Clara seděla na verandě a v záři úplňku loupala do misky hrášek z čerstvých lusků. Wilhelm s Johannem se ve srubu jako obvykle dohadovali o nové vinici, zatímco Jakob dal přednost Clařině společnosti a v křesle na verandě pokuřoval dýmku.

Po chvíli starý Schaller zadumaně potřásl hlavou. „Už jako malí se ti dva věčně škorčili. Člověk by řekl, že bratři se budou mít rádi. Namouduši nevím, v čem je problém.“ Opět si vložil dýmku do úst.

Náhle se síťové dveře na verandu rozlétly a ze srubu se vyřítil Johann s bratrem v patách. „Poslyš, ještě jsem s tebou nedomluvil! Povídám, že hnojit půdu potaš je absolutní nesmysl! Vždyť by tam nerostl ani plevel, natož réva!“

Mezitím bratři doběhli na dvůr až k pumpě. Johann se prudce obrátil. „A já ti zase říkám, že v půdě potaš už dávno je – je to přirozená součást půdy, Wilhelme, a v případě jejího nedostatku musí rolník pole přihnojit!“

„Na co si to hraješ, ty pane vyštudovanej?“ zařval Wilhelm s tak nečekanou zuřivostí, až Clara i Jakob sebou trhli leknutím.

Clara odložila misku s hráškem stranou a ohlédla se po bratrech. Stáli proti sobě s útočně zaťatými pěstmi a z tváří jim číselo až děsivá zloba. V menším měřítku si toho všimla i doma v Porýní, když si Wilhelm utahoval z bratrova vzdělání. Už si domyslela, že peníze stačily pouze na studia jednoho ze dvou synů. Z jistého důvodu padla volba na toho mladšího. Wilhelm tu křivdu v sobě nosil jako hnisající vřed, zvlášť když proti Johannovým odborným argumentům nemohl postavit dost pádnou odpověď. Vedle vzdělaného bratra si Wilhelm prostě musel připadat jako méněcenný hlupák.

A teď otec Jakob navíc nechal Johannovi volnou ruku ohledně pozemku, který vznikl vykácením dubového lesa. I Clara chápala, že to vůči Wilhelmovi není spravedlivé.

„Zkus mě chvíli poslouchat, proboha!“ Johann se na bratra zadíval a rozhodil paže, jako by se snažil uklidnit hysterické dítě. „Nedostatek potaše je v písčitých půdách naprosto obvyklý. Aby řízky révy mohly pořádně zakorěnit, musíme půdu pravidelně přihnojovat. Na ostatních vinicích přece sám vidíš, že réva má nedostatek živin a nevhodnou půdu: listy ztrácejí barvu kolem okrajů, a občas dokonce zasychají, a to ještě zdaleka nemáme léto!“

Wilhelm nenávistně zatínal pěsti. „Nemluv se mnou jako s blbečkem!“

„Proboha!“ sykl Jakob a vyskočil z houpacího křesla.

Johannovi očividně docházela trpělivost. „I blbeček by si to nechal vysvětlit!“

„Takhle se ke mně chovat nebudeš!“ štěkl Wilhelm a udeřil bratra tak tvrdě a nečekaně, že Johann vrávoravě odletěl pár kroků vzad.

Clara zavřískla a rázem byla na nohou, zatímco Jakob už s dusotem sbíhal z verandy na dvůr. „Chlapci! Okamžitě přestaňte! Slyšíte! Hned!“

Ale Wilhelm se opět rozmáchl, pevně se rozkročil a po další ráně Johann upadl na bok a nevěřícně si svíral čelist. Než k němu Wilhelm stihl přiskočit, mezi syny se rázně postavil Jakob. „Řekl jsem dost!“

Wilhelm se pokusil otce odstrčit, ale Jakob ho uchopil za ramena. Otec a syn několik vteřin zápolili, když vtom se Jakobovi smekla podrážka po bahně, které u studny nikdy nestačilo pořádně vyschnout. Obě nohy mu podklouzly naráz a Jakob vzápětí s dutým úderem narazil hlavou do železné pumpy.

„Otče Jakobe!“ zaječela Clara.

Oba synové se rázem svezli na kolena a sklonili se k otci. „Otče! Tátinku!“

Jakob byl v hlubokém bezvědomí. Dokonce ani nesténal.

„Honem, odneseme ho dovnitř!“ rozhodla Clara a utíkala napřed. Wilhelm s Johannem zvedli otcovo tělo a chvatně ho přesunuli na lůžko. Když nad Jakobem podrželi blikající lampu, spatřili krev tryskající z tržné rány ve vlasech.

Clara bleskově donesla umyvadlo s teplou vodou, mýdlo a ručníky. „Je v Lynnvillu doktor?“ naléhala. Vzhledla ke dvěma zsinálým, zděšeným tvářím. Na Johannově čelisti temněla podlitina.

„Je tam doktor?“ vyštěkla netrpělivě.

„V Santa Barbaře,“ hlesl Wilhelm.

To bylo příliš daleko. Šedesát kilometrů jedna cesta, navíc křivolakým horským terénem.

Clara omyla Jakobovo zranění a přiložila na něj obvaz pokapaný anti-septikem, které vyhrábla ze své lékárníčky; byl to dárek od tatínka a Clara přesně věděla, jak její obsah používat. Když rána přestala krváčet, obvaz vyměnila a gázou ovinula Jakobovi hlavu, aby jej udržela na místě.

Pak se zadívala do tchánova obličeje. Zdál se jí smrtelně zsinálý. „Víc teď dělat nemůžeme,“ oznámila s povzdechem.

Jakob se z bezvědomí neprobral ani ráno, proto Johann osedlal koně a rozjel se do Santa Barbary. Vrátil se až večer se zprávou, že jediný lékař ve městě odjel vlakem za pacientem do Los Angeles. Jakob dál zůstával v hlubokém kómatu, takže se nakonec Wilhelm vypravil do Lynnvillu, aby požádal reverenda Browna o modlitbu za Jakoba Schallera.

Clara s Johannem zatím bezmocně drželi stráž u lůžka a vyměňovali obvaz, aby předešli komplikacím. Během následujících několika dnů se zraněný chvílemi probral natolik, aby usrkl trochu vody, vypil pár lžic vývaru a téměř nesrozumitelně zamumlal, že ho nesnesitelně bolí hlava. Clara se od lůžka téměř nehнула, odbíhala jen k vaření a aby přihodila poleno do kamen.

Náhle Jakoba zachvátila horečka. „Pálí jako oheň,“ oznámila Clara, když mu přitiskla dlaň na čelo. „Musíme ji srazit. Honem, napumpujte mi studenou vodu!“

Oba bratři vyběhli s vědrem na dvůr a Clara zatím Jakoba opatrně svlékla. Obvazem trochu prosakoval hnis, ale nebylo to nic dramatického. Clara si nejspíše hryzala dolní ret. Má obvaz vyměnit a ránu opět vydezinfikovat? Srdce jí svírala panika.

Když Johann s Wilhelmem donesli čistou ledovou vodu z hluboké studny, Clara omyla Jakoba studenou žínkou po celém těle. Tiše sténal. Nebyla si jistá, zda je to dobré znamení.

Johann se opět vydal do Santa Barbary a tentokrát se vrátil v doprovodu lékaře, jenž za ním jel autem. Lékař si prohlédl Jakobovu ránu zvlhlou zeleným hnisem, vypláchl ji kyselinou karbolovou, odstříhl odumřelou tkáň a v rámci možností ránu zašil. Pak Claře nakázal podávat Jakobovi každé čtyři hodiny jeden aspirin, nechal jí lahvičku s bílými tabletami s dodatkem, ať je rozpustí ve vodě a dá pacientovi vypít.

Horečka stále stoupala. Jakob se zmítal, nepřestával sténat a propotil prostěradla. Reverend Brown ho navštívil a pomodlil se u lůžka. Objevila se i Rosita a pod Jakobův polštář strčila medailonek s obrázkem svätce a od-

říkala modlitbu, takže Boha teď za Jakobův život prosily hlasy v němčině, angličtině i španělštině.

Sedmé noci, kdy na dvoře hlouček mexických a guatemalských nádeníků nad zapálenými svíčkami prosil Panenku Marii o záchranu pánova života, Jakob Schaller rozpalený horečkou jako pec začal blouznit. Dokořán otevřené oči měl hluboko zapadlé a bezcílně jimi těkal do stran, zatímco se z oschlých rtů pokoušel vypravit pár slov. Lékař se ve srubu ukázal ještě jednou, nicméně přiznal, že se nedá nic dělat. Infekce už zasáhla celé tělo a jedinou nadějí zůstává modlitba.

Zdrcená Clara seděla u lůžka a držela Jakoba za horkou suchou ruku. Přemáhala pláč, protože Wilhelm s Johannem byli už beztak dost zlomení vlastním žalem. Nervózně přecházeli po místnosti, jako by se snažili zahnat anděla smrti.

Kolem půlnoci se Jakob náhle probral, v očích mu blýsklo vědomí. Na okamžik přestal naprázdno pohybovat rty a pohlédl na Claru. „Ilse?“ zasípal s námahou. „Jsi to ty?“

Clara se vylekala. Oba bratři se rázem vrhli k otcově lůžku. „Říkal jsi něco, tatínku?“

Ale Jakob je nevnímal. Horečný pohled upíral na mladou ženu. „Ilse?“

Clara vzhledla k bratrům. „Ilse byla naše matka,“ vysvětlil jí Johann. Ilse Schallerová zemřela už před dvanácti lety.

Jakob snaše s bolestným úsměvem stiskl dlaň. „Och, Ilse, tak rád tě vidím. Umírám, víš už o tom? Bůh mě volá k sobě.“

„Ne,“ vzlykla Clara. „Prosím, otče Jakobe, neodcházejte!“

„Jsi hotová svěťice, Ilse. Máš dobré a velkorysé srdce. Vyzpovídám se ti a ty mi jistě odpustíš. Nemohu se postavit před Boha s hříchem v srdci. Má milovaná Ilse, teď se ti konečně musím přiznat, jak hrozného zločinu jsem se dopustil.“

Clare se sevřelo srdce. Polkla. Stačil jí jediný pohled na bratry, aby poznala, že oba si myslí totéž: o otcovu zpověď nemají zájem.

Jakob chraplavě zalpal po dechu. V prsou mu hvízdalo, oči mu planuly horečkou, jako by v něm žhnul plápolající oheň. Clara cítila, jak jí umírající muž s překvapivou silou svírá dlaň. „Ilse, vzpomínáš si, jak k nám přišla tvoje sestra Hannah a přiznala, že čeká dítě? ... Když u nás hledala pomoc tvoje neprovdaná sestra s bastardem v lůně? ... Obrátila se na nás, protože vlastní rodiče ji vykopli z domu... Prosila, abychom ji neztratovali. Ty sama jsi mě prosila, ať sestře poskytneme útočiště.“

Clara, Wilhelm i Johann seděli v přísvisu lampy bledí jako sochy, protože se jim do srdcí vkrádal děs... děs z toho, co bude následovat.

Jakob se srkavě nadechl a téměř zběsile vychrlil: „A já souhlasil, takže Hannah se u nás skrývala až do porodu. Pro sousedy jsme vymysleli báchorku, že byla provdaná za námořního kapitána, jehož loď se potopila v bouři. Porodila nemanželského syna a hned poté zemřela... Ve své poslední hodině žádala náš slib, že Johanna vychováme a budeme milovat jako svého. A slib jsme splnili, je to tak, Ilse? Johanna jsme milovali jako vlastního syna.“

Jakobova víčka se chvějivě zavřela. Zatímco ztěžka lapal po dechu, posluchači u jeho lůžka v šoku zkameněli. Wilhelm vrhl na bratra nechápavý pohled. Ve srubu zavládlo ticho. Nádeníci venku skončili s modlitbou a pomalu zamířili zpět do tábora splepeného z přístřešků a stanů, jako by instinktivně vytušili, že se přiblížila pánova poslední hodinka. Teď už byl jeho osud jen v rukou Božích.

Clara otevřela ústa, ale nezmohla se na jediné slovo. Těkala očima mezi bratry – šokovaným Johannem, zmateným Wilhelmem. Nepřeslechla se? Nejde jen o blábolení člověka v deliriu? Je to pravda, nebo ne?

Johann se v duchu horečně rozpomínal na dobu, kdy maminka ještě žila. Co všechno mu vyprávěla o tetičce Hannah? Že zemřela, když Wilhelmovi byly teprve dva roky a on, Johann, byl ještě miminko. Aspoň tak to matka tvrdila. Hannah údajně zemřela na spalovou horečku. Nebo mu rodiče lhali a bylo to jinak?

Obrátil se a prkenně zamířil ven ze srubu, obešel ho a zůstal stát ve tmě, o samotě, a naslouchal noci. To jistě není pravda! Byli Ilse a Jakob Schallerovi jeho skuteční rodiče? A je Wilhelm vůbec jeho bratr?

Prudce zamířil zpět do srubu, kde k němu Clara s Wilhelmem napůl nechápavě vzhledli od pacientova lůžka. Johann bojoval s touhou se zoufale rozkřiknout: *Jsem tedy bastard?*

„Dobry bože,“ vydechl Wilhelm a složil si hlavu do dlaní, zatímco Clara, ochromená šokem, dál seděla jako socha a Jakob ztěžka, s chrapláním námáhavě hltal doušky vzduchu.

Johann si nervózně zamnul ruce. Co to znamená? *Co to znamená?*

Celý život Jakoba miloval a byl hrdý, že nosí jméno Schaller. Ovšem teď... Je synem neznámého muže? Neví o svém původu vůbec nic?

Náhle se mu udělalo zle. Zradili ho – ale kdo víc, Jakob, či nepoznaný otec? Nebo snad Ilse, jež ve skutečnosti nebyla jeho matkou? Kdo z nich ho

obelhal nejmíc? Proboha, jsem parchant Hannah, jež údajně zemřela na spalovou horečku, ale ve skutečnosti dala svůj život za můj.

Clare při pohledu na zmučeného Johanna pukalo srdce. Tak ráda by ho vzala do náruče a vysvětlila mu, že řeší úplně nepodstatné věci, protože Jakob a Ilse ho měli rádi jako vlastní dítě.

Zato Wilhelmovi se hlavou honily naprosto jiné myšlenky, jako dravé hejno vran pustošící čerstvě osázenou vinici. Pořád dokola slyšel slovo *bratranec*. Johann není bratr. Není ani Schaller. Vždyť dokonce ani neznali Johannovo skutečné jméno! Wilhelm měl pocit, že svět se bláznivě rozvířil. Proč to Bůh vůbec dopustil? A co to znamená... ode dneška? Do budoucna? Tohle je farma Schallerových. Co je ten bratranec vlastně zač? Jak ho mám oslovovat? Jaké právo má na farmu?

Vtom Jakob rozlepil víčka a hlučně, třaslavě se nadechl, jako by sbíral poslední síly. „Celé ty roky jsem se tím strašlivým tajemstvím užíral, moje drahá. Smilstvo je smrtelný hřích, je proti Božímu přikázání. I lidské zákony ho považují za zločin.“

Clara si s bratry vyměnila další nechápavý pohled.

„Bojím se o duši tvé sestry Hannah,“ sípal umírající muž. „Měl jsem mít sílu a odolat. Leviticus, kapitola osmnáct, verš osmnáct to určuje naprosto jednoznačně... že muž si nevezme druhou ženu, i kdyby šlo o sestru jeho manželky, dokud ta je stále naživu. Ale pak Hannah zemřela. Potrestal ji tak Bůh za hřích, k němuž jsem ji svedl?“ Vytřeštil horečnaté nevidoucí oči a hovořil ke stropu. „Byl jsem slabý! Měl jsem to ukončit dřív, než jsme zašli příliš daleko. Ale za smrt Hannah neviním Johanna, to nevinné dítě. Viním jedině sebe. Nikdy jsem si to neodpustil. V Boží milost doufám pouze proto, že jsem splnil slib – zajistil jsem, aby Johann žil v lásce a měl naději na úspěšný, spokojený život. Nevím, zda to na odpuštění postačí.“

Jakob si jazykem přešel po okoralých rtech, zatímco nad lůžkem se skláněly tři smrtelně blede obličeje. „Ale i kdyby mi Bůh neodpustil, snažil jsem se rozhřešení a spásu najít tady v Kalifornii. Proto jsem byl tak umanutý. Byl to jediný způsob, jak Johannovi zajistit lepší život než v Porýní, a dopřát tak pokoj duši jeho matky Hannah, mé milované Kätzchen...“

Při posledních slovech Jakob upíral zrak přímo na Claru; pohled mu žhnul jak šílenci. „Moje drahá Ilse, nebohá sestra ti nikdy neprozradila, kdo je otcem jejího dítěte. Zemřela s tím tajemstvím v srdci. Tak si to přiznání poslechni ode mě, protože co nevidět si mě povolá Pán nahoru!“ Jakob v po-

sledním křečovitém výtrysku energie vykřikl: „Bůh mi odpust! Ilse, byl jsem to já!“ Jeho hlas zaplnil malou místnost, rozlil se do širého okolí, stoupal až k nebi. „To já zplodil Johanna, a Hannah – moje líbezná Kätzchen – o tom nikomu slůvkem neřekla! A proto jsem ho přijal do rodiny i do srdce a miloval ho víc než Wilhelma...“

V skromném srubu rodiny Schallerovy se náhle přestal svět otáčet kolem své osy. Znehybněl a vyvrátil se z odvěkých kolejí k pokraji děsivé propasti.

Jakob chraptivě, ztěžka vyrážel slova. „Otec by neměl dávat jednomu dítěti přednost před druhým, ale Johanna miluji celým srdcem a bezvýhradně. Wilhelm se narodil z manželské povinnosti, ale Johann je plodem lásky k mé Kätzchen, ryzí a svaté vášně, nejhlubší, jakou jsem kdy poznal. Je to jediné, co mi po milované Hannah a její lásce zbylo. Skrýval jsem, že mladšího syna mám radši. Odpust mi, Ilse. Tvou sestru jsem miloval mnohem víc než tebe. Odpust!“ zavyl Jakob v bolestné křeči a náhle zvedl hlavu z polštáře. Když dopadla zpět, jeho nevidoucí oči zůstaly vytřeštěné do prázdna, z prsou se mu vydralo vydechnutí mučivé jako sten. A znovu už se Jakob Schaller nenadechl.

Ve srubu na okamžik zavládlo tíživé ticho. Trojice lidí se skláněla nad lůžkem ochromená největším šokem svého života.

A pak se Wilhelm vymrštil ze židle a s příškrčeným výkřikem se vyřítit na dvůr, kde doklopýtal k nejbližšímu stromu. Rozechvěl se zimnicí, vzápětí se zlomil v pase a začal zběsile, křečovitě zvracet. Clara vyběhla za manželem, ale při tom výjevu strnula už na verandě.

Právě se stalo něco příšerného: jeden syn slyšel doznání svého umírajícího otce, že ho nemiloval tolik jako druhého syna...

Claře nad Wilhelmem pukalo srdce. Vrhla se k němu, ale manžel ji neomaleně odstrčil. „Dej mi pokoj!“ zahulákal; zlatavý plnovous se mu leskl slinami a zvratky. „Jdi mi z očí, ženská!“

Clara pomalu ucouvla, a když se vrátila k verandě, spatřila tam stát Johanna. Obličej měl v záři měsíce bílý jako mramor a byl strnulý hrůzným šokem, jako by už v životě neměl pronést jediné slovo.